

Pražská konference DGINS potvrzuje roli české statistiky

Letošní ročník konference předsedů statistických úřadů bude zaměřen i na statistiku spojenou se „zelenou ekonomikou“. S předsedkyní Českého statistického úřadu **Ivou Ritschelovou** jsme hovořili nejen o tématech připravované konference, ale také o jejích osobních zkušenostech s mezinárodní spoluprací.

Letní měsíce proběhly ve znamení vrcholících příprav na největší evropskou akci statistiků, konferenci DGINS. Co můžeme od konference očekávat?

Letošní výroční pražská Konference předsedů statistických úřadů – DGINS je v pořadí již 98. konferencí tohoto druhu. Její program bude zaměřen na aktuální otázky přístupu k mikrodátům, dále na statistiku spojenou s tzv. „zelenou ekonomikou“ a na problematiku GIS. Nesmíme však zapomenout, že DGINS není jedinou významnou událostí na konci měsíce září. Spolu s ní proběhne i setkání Výboru pro evropský statistický systém – ESSC a několik dalších odborných setkání zastoupených na nejrůznějších úrovních, a to nejen ze států EU27, ale i kandidátských zemích, států zastoupených v EFTA, tedy Švýcarska, Norska, Lichtenštejnska a Islandu či statistických divizí mezinárodních organizací včetně OSN.

Jedná se tedy o opravdu širokou paletu různě propojených akcí, jejichž přípravě bylo třeba ze strany Českého statistického úřadu věnovat maximální pozornost, a to nejen v posledním roce.

Musím zdůraznit, že se podobná velká mezinárodní statistická akce uskutečňuje v České republice vůbec poprvé a chápu ji jako potvrzení role české statistiky na evropském či globálním poli. Není bez zajímavosti, že rok 2013 bude mezinárodním rokem statistiky a této skutečnosti budeme chtít náležitě využít i doma při propagaci statistiky jako takové a zvýšení zájmu a pochopení našeho oboru i mezi širší veřejností. Předpokládám, že i na toto téma během jednání dojde. Na konferenci budou vystupovat i zástupci Českého statistického úřadu, a to konkrétně s tématy spojenými s environmentální statistikou a zelenou ekonomikou s ohledem na české prostředí. Na přednášející jsem zvědavá, neboť problematika environmentální statistiky je nejen mně, ale shodou okolností například i předsedovi Eurostatu Walteru Radermacherovi blízká. Soudím, že dobře zvládnutá konference DGINS ještě více pozvedne naši prestiž v očích zahraničních kolegů a očekávám, že budeme moci předat pomyslnou pochodeň nizozemským statistikům, kteří budou pořadateli v příštím roce, s pocitem dobře odvedené práce.

Zmiňovanou zelenou ekonomikou se zabýváte dlouhodobě. Jak jste se k tomuto oboru dostala a čím vás oslovuje?

Zelená ekonomika se v posledních několika letech stala poměrně silně skloňovaným termínem, což s sebou nese i tendence k mediálnímu zjednodušování, nepřesnostem i zneužívání tematiky v politickém soupeření. I přes určitý „punc novosti“ však zelená ekonomika takové novum není a na vědecké úrovni se jí seriózně zabývá řada erudovaných odborníků již po mnoho let. Má cesta k ní byla zcela jistě determinována skuteč-

Iva Ritschelová **ještě** jako rektorka ústecké Univerzity J. E. Purkyně **se studenty univerzity v Nha Trang** ve Vietnamu po přednášce o životním prostředí.

ností, že pocházím z ústeckého regionu, který z hlediska stavu a vývoje životního prostředí spolu s přilehlými polskými a saskými oblastmi dlouhodobě patřil mezi nejpostiženější v celé Evropě. Počátkem 90. let se tak nejen zde velmi intenzivně zvýšila společenská poptávka po efektivních řešeních vedoucích k nápravě či prevenci ekologických škod. V té době jsem začala silně vnímat možný a nevyužitý potenciál výzkumu v oblasti formující se nové badatelské disciplíny – environmentální ekonomie. Její paradigma nabízí řadu elegantních a zároveň tržně orientovaných řešení. Ve stejné době také postupně vzrůstaly i požadavky na vývoj a zajištění nezbytných statistických informací. Po několika letech badatelské činnosti zaměřené právě na tuto problematiku v Ústavu pro životní prostředí, jsem dostala nabídku pracovat v nově vytvořeném oddělení statistiky životního prostředí Českého statistického úřadu.

Vedení národního statistického úřadu vyžaduje plné nasazení. Má to vliv na váš kontakt s oborem?

V současnosti se skutečně nemohu věnovat odborné činnosti tak, jak jsem byla dříve zvyklá. Na druhé straně vykonávám i nadále řadu aktivit, které stojí na pomezí výzkumu a aplikace. Mezi jednu z nich považuji svoji účast v pracovní skupině statistické divize OSN zabývající se revizí rámce pro rozvoj environmentální statistiky (tzv. FDES). Cílem daného rámce je poskytnout na základě aktuálních poznatků a zkušeností řady mezinárodních expertů metodickou podporu zemím, které chtějí zavést či rozvíjet systém environmentální statistiky tak, aby byla vhodná pro hodnocení politiky životního prostředí a byla rovněž srovnatelná s ostatními státy

světa. Původní verze manuálu byla publikována v roce 1984 a od té doby nebyla nijak inovována. Vzhledem k vývoji oficiální statistiky a stejně tak i požadavkům řady institucionálních uživatelů je nezbytné danou příručku aktualizovat.

V ČSÚ jste působila již v první polovině devadesátých let, jak jste vnímala mezinárodní spolupráci tehdy?

Zmíním mezinárodní spolupráci v oblasti mého odborného zájmu, tzn. statistiky životního prostředí. Většina zemí střední a východní Evropy začínala budovat environmentální statistické systémy a jednalo se tehdy o do určité míry průkopnickou záležitost. Stáli jsme také na počátku rozvoje environmentálního účetnictví, kdy jsme realizovali první pokusy sestavit satelitní účty životního prostředí v našich zemích. Národní statistické úřady si velmi intenzivně vzájemně pomáhaly a vzpomínky na tuto dobu vnímám s určitou nostalgií. Od té doby se samozřejmě změnilo mnohé, a to nejen v intenzitě, ale i geografii mezinárodní spolupráce. Česká statistika si zaslouženě vybudovala mezinárodní respekt a uznání, o čemž mimo jiné svědčí i výrazné zastoupení našich odborníků v pracovních skupinách nejen Eurostatu, ale i dalších mezinárodních organizací. Mezinárodní spolupráce spojená s výměnou zkušeností v oblasti metodiky, ale i prezentace dat je pak neodmyslitelnou součástí klíčových aktivit našeho úřadu.

Na úrovni vlády se omezují výdaje na účast v mezinárodních organizacích. Jak se úsporná opatření dotknula oblasti mezinárodní spolupráce Českého statistického úřadu?

Oproti předchozím obdobím jsou finance spojené se zahraničními aktivitami sníženy. Strategie úřadu v oblasti mezinárodní spolupráce je podstatně více ovlivněna nejen disponibilními finančními prostředky, ale i limitovanými personálními kapacitami. V současnosti ve větší míře aplikujeme principy knowledge managementu, kdy, až na určité výjimky, do zahraničí vyjíždí pouze jeden účastník, který následně podrobně prezentuje výsledky jednání a zprostředkovává je kolegům. Aktuálně upřednostňujeme cesty spojené s účastí v pracovních skupinách, poradách a výborech Eurostatu, Rady EU, dále OSN, EHK či OECD. Velmi významná a přínosná je i bilaterální a multilaterální spolupráce s národními statistickými úřady. Ale tyto cesty jsou již v hierarchii priorit na nižších pozicích.

Omezování výdajů se netýká jen české reality. Jistě jste zaznamenala reflexi této skutečnosti i u zahraničních kolegů. Jak se s touto situací vyrovnávají?

Velmi rozdílně. Rozpočty jednotlivých národních statistických úřadů v EU jsou tvořeny odlišným způsobem, pro různá období a jednotlivé úřady mají rozdílnou výchozí základnu. Například nařízení Evropského parlamentu a Evropské komise o evropské statistice z roku 2009 zavedlo přijímání statistických programů s pětiletou periodou. Český statistický úřad, na rozdíl od Eurostatu, je limitován každoročním vyjednáváním o výši rozpočtu, což naše plánování velice omezuje. Pokaždé, když se hovoří o škrtech ve státním rozpočtu, si vzpomenu na slova bývalého předsedy ČSÚ Edvarda Outraty, který jako statistik dříve působil v Kanadě. V době ekonomické krize kanadský premiér rozhodl, že všem resortům sníží jejich rozpočty. Výjimku dal pouze statistickému úřadu, kterému bylo naopak přidáno, neboť předseda vlády správně rozhodl, že bez relevantních údajů není možné přijímat zásadní rozhodnutí.

Předsedkyně ČSÚ **Iva Ritschelová** považuje dobře zvládnutou konferenci DGINS za šanci k většímu posílení prestiže úřadu.

Radikálně se pak k problematice snižování rozpočtu statistického úřadu staví například italský předseda Enrico Giovanini, který otevřeně hovoří o tom, že pokud vláda nebude schopna zabezpečit potřebné financování Italského statistického úřadu (ISTAT), tento nebude schopen zajistit zjišťování základních makroekonomických údajů ani pro vládu ani pro Evropský statistický úřad. Samozřejmě se všemi důsledky, které by to mohlo pro Itálii mít, včetně ztráty podpory evropských dotací. ČSÚ zatím v takové situaci není, ale střednědobý výhled jeho rozpočtu je nepříznivý a je jen otázkou času, kdy se můžeme do situace, v jaké je ISTAT, dostat.

V kuloárech nadcházející pražské konference tedy jistě dojde i na otázky finančního zajištění národních statistických úřadů.

Zcela jistě. Kuloární debaty v rámci setkání tohoto typu jsou minimálně stejně důležité, jako oficiální program jednání. Plánujeme i řadu méně formálních aktivit pro účastníky konference, při nichž budou moci naši hosté otevřeně debatovat nejen nad problémy evropské statistiky a rozpočtů jednotlivých úřadů. Pevně věřím, že všichni zúčastnění budou z letošní DGINS a s ním spojených akcí odjíždět odborně i lidsky obohaceni.